

สมาสท้องถิ่นลักษณะที่ ๔

สมาสท้องถิ่นลักษณะที่ ๔ คือ สมาสกับตัดทิตเป็นท้องถิ่น บางศัพท์
ตัดทิตเป็นใหญ่ สมาสเป็นท้องถิ่น, บางศัพท์ สมาสเป็นใหญ่ ตัดทิตเป็นท้องถิ่น

ตัดทิตเป็นใหญ่สมาสเป็นท้องถิ่น

ศัพท์ใด มีปัจจัยตัดทิตติดอยู่สุดศัพท์ทางขวามือ ถ้าข้างหน้ามีศัพท์
หลายศัพท์ติดกันอยู่ อย่างนี้ ต้องตัดทิตเป็นใหญ่ สมาสเป็นภายใน
วิสทิวสุติก

ตัวอย่างที่ ๑

ธมมารามตา อ.ความเป็นแห่งบุคคลเป็นผู้มีธรรมเป็นที่มายินดี
เป็นภาวตัดทิต มีฉัญจิตุลยาธิกรณพหุพพิหิสมาส เป็นภายใน
ฉ. ตุล. วิ. ธมโม อาราโม ยสส โส ธมมาราโม (ปุคฺคโล)
ตา ภาว. วิ. ธมมารามสฺส ภาโว ธมมารามตา

ตัวอย่างที่ ๒

อุปปาหารตา อ.ความที่แห่งบุคคลเป็นผู้มีอาหารน้อย
เป็นภาวตัดทิต มี ฉัญจิตุลยาธิกรณพหุพพิหิสมาส เป็นภายใน
ฉ. ตุล. วิ. อุปโป อาหาโร ยสส โส อุปปาหาโร (ปุคฺคโล)
ตา ภาว. วิ. อุปปาหารสฺส ภาโว อุปปาหารตา

ตัวอย่างที่ ๓

อุปปีจฉตา อ.ความที่แห่งบุคคลเป็นผู้มีความปรารถนาน้อย
เป็นภวตัทธิต มี ฉัญจิตุลยาธิกรณพหุพพิหิสมาส เป็นภายใน
ฉ. ตุล. วิ. อุปปา อิจฉา ยสส โส อุปปีจฉโน (บุคคล)
ตา ภาว. วิ. อุปปีจฉสส ภาโว อุปปีจฉตา

ตัวอย่างที่ ๔

สตตวสุสิโก (ทาร์โก) ผู้ประกอบแล้วด้วยกาลฝน ๗
เป็นตรตยาทิตัทธิต มี อสมหารทิกุสมาส เป็นภายใน
อส. ทิกุ. วิ. สตต วสุธานี สตตวสุธานี
ณิก ตรตยาทิ. วิ. สตตวสุธานี ตสส อตถิติ สตตวสุสิโก (ทาร์โก)

สมาสเป็นใหญ่ตัทธิตเป็นท้อง

ศัพท์ใด มีปัจจัยตัทธิตติดอยู่ หลังปัจจัยตัทธิตนั้น ยังมีศัพท์ต่อ
ออกไปอีก ศัพท์นั้น ต้องมีสมาสเป็นใหญ่ ตัทธิตเป็นภายใน และชอบจะ
เป็น ณิก ปัจจัย ในตรตยาทิตัทธิต หรือ อีก ปัจจัย ในตทสสัตถิตัทธิต

ตัวอย่างที่ ๑

วนกมมิกปุริโส อ.บุรุษผู้ประกอบแล้วด้วยการทำงานในป่า
เป็นวิเสสนบุพพบท กัมมธารยสมาส มี ตรตยาทิตัทธิต และ สัตต-มีตป
ปุริสสมาส เป็นภายใน
ส. ตป. วิ. วเน กมมัม วนกมมัม
ณิก ตรตยาทิ. วิ. วนกมฺเมน นียุตโต วนกมฺมิโก (ปุริโส)

วิ. บุพ. กัม. วิ. วนกมมิโก ปุริโส วนกมมิโกปุริโส

ตัวอย่างที่ ๒

พหูคุณุติกภิกขุวตถุ อ.เรื่องแห่งภิกขุผู้มีภณะมาก
เป็นนัจฉิต์ปปุริสสมาส มี วิเสสนบุพพบท กัมมธารยสมาส อิก ตัทธัสตติ
ตัทธิต และ วิเสสนบุพพบท กัมมธารยสมาส เป็นภายใน

วิ. บุพ. กัม. วิ. พหุณี ภณฺทานิ พหุณฺทานิ

อิก ตัทธ. วิ. พหุณฺทานิ อสฺส อตฺถิตฺติ พหุณฺทิกโก (ภิกขุ)

วิ. บุพ. กัม. วิ. พหุณฺทิกโก ภิกขุ พหุณฺทิกภิกขุ

ฉ. ตัป. วิ. พหุณฺทิกภิกขุสฺส วตถุ พหุณฺทิกภิกขุวตถุ

ตัวอย่างที่ ๓

จตุณฺมิกจิตฺตํ อ.จิตอันเป็นไปในภูมิ ๔

เป็นวิเสสนบุพพบท กัมมธารยสมาส มี ฌิก ตรตยาทิตัทธิต และ อสมา
หารทิกุสสมาส เป็นภายใน

อส. ทิกุ. วิ. จตฺสโส ญฺมฺโย จตุณฺมฺโย

อิก ตรตยาทิต. วิ. จตุณฺมฺยฺสฺส วตฺตตฺตฺติ จตุณฺมิกํ (จิตฺตํ)

วิ. บุพ. กัม. วิ. จตุณฺมิกํ จิตฺตํ จตุณฺมิกจิตฺตํ

แบบฝึกหัดท้ายบท

บอกชื่อและวิเคราะห์บทสมาสต่อไปนี้

๑. อนาคตปีณตสิกเสฏฐจิวัตถุ
๒. ปจฺฉิมภวีกสตุโต
๓. สตุตถุมิกปาสาโท
๔. อุปฺปนฺนพลวโสโก (ชโน)
๕. ภวานารามตา